H_{ps} – фактична ентропія суб'єкту (кількість інформації, яка необхідна суб'єкту господарювання, для того щоб усунути невизначеність);

w_t – імовірність для визначення максимально можливої ентропії;

p_t – імовірність отримання суб'єктом якісної інформації.

Поширення інформації на кожному окремому галузевому ринку має ряд особливостей. Вибір ключових параметрів галузевого ринку при дослідженні визначається факторами процесу ціноутворення в умовах конкуренції. На наш погляд, зміни в поінформованості господарюючих суб'єктів про дані параметри є цілком достатніми для посилення конкуренції. Формування конкурентного середовища на ринку на основі управління рівнем асиметрії інформації припускає створення інформаційно-економічного механізму, використання якого регіональними органами влади дозволить розбудовувати економіку регіону за допомогою активізації конкуренції на даному ринку [8].

Висновки і пропозиції. Асиметрія інформації є значимим чинником розвитку конкуренції на зерновому ринку. Доведено, що асиметрія інформації впливає на формування конкурентного середовища: при стабільному розвитку економіки конкурентне середовище формується тільки в умовах асиметрії інформації; при нестабільному – розвиток конкуренції припускає зниження рівня асиметрії інформації. Проведений аналіз форм та шляхів створення агропромислових формувань в Україні дає змогу сформулювати наступні висновки:

– недостатній вплив держави на процеси реформування аграрного сектора та створення агропромислових формувань;

– процеси реформування вітчизняного аграрного сектору сприяють створенню великих сільськогосподарських підприємств корпоративного типу з повним циклом взаємодії: виробництво – переробка – реалізація. Створення протікає двома шляхами: прямої та зворотної інтеграції. Перший шлях пов'язаний з диверсифікацією аграрних підприємств, які створюють власні переробні потужності та торговельні мережі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бойко В.І Обґрунтування раціонального розміщення виробництва зерна / В.І. Бойко // Економіка АПК – 2012 – № 5. – С. 9–13.
2. Компанієць В.О. Україна в контексті світової торгівлі зерном: аналітичний огляд / В.О. Компанієць // Хранение и переработка зерна. – 2013. – № 5. – С. 10–14.
3. Теории в трудах нобелиантов: учеб. пособ. / М.В. Довбенко, Ю.И. Осик. – М. : Изд. дом «Академия Естествознания», 2011. – 360 с.
4. Національне рейтингове агентство «Рюрік». Огляд ринку сільського господарства за 9 місяців 2013 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ruric. com. ua
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua
6. Спенс Майкл. Энциклопедия Кругосвет. Универсальная науч.-популяр. онлайн-энциклопедия // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki
7. Akerlof G. The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism // Quarterly Journal of Economics. – 1970. – № 84. – P. 485–500.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://slovopedia.org.ua
9. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Р. Коуз // – М: Дело. 1993. – С. 10.
10. Трансформація вартості у розвитку відносин «підприємство-клієнт»: монографія / А. Чубала, Я. Віктор, Р. Неструй, К. Мазурек-Лопацінська, Р. Патора, М. Шимура-Тиц, Я. Отто, Є. Крикавский, Н. Чухрай, М. Васєлєвский, С. Кубів, О. Мних, Н. Чорноиська, М. Мамчин, Л. Якимишин, Я. Гаврись, Р. Мамчин. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. – 250 с.

УДК 621:65:339.137.2

Терованесова О.Ю.
асистент кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ОЦІНКА СКЛАДОВИХ КОНКУРЕНТОГО СТАТУСУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ НА ОСНОВІ РЕСУРСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

У статті запропоновано науково-методичний підхід до оцінки конкурентного статусу підприємств машинобудування на основі ресурсно-діяльнісного підходу. Оцінку здійснено за допомогою розрахунку інтегрального показника методом таксономічного аналізу, зокрема показано динаміку інтегрального показника ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності як складових, що формують конкурентний статус підприємства, встановлено розподіл спостережень за величиною показника. Інтерпретація та аналіз результатів оцінки здійснено на основі визначення рівня інтегрального показника ресурсно-діяльнісного потенціалу за шкалою інтервалів (з метою кількісної та якісної оцінки), що дає можливість продукувати якісні управлінські рішення з підвищення конкурентного статусу підприємств машинобудування.

Ключові слова: конкурентний статус, підприємства машинобудування, інтегральний показник, ресурсно-діяльнісний потенціал (РДП), інтегральний показник ресурсно-діяльнісної активності (РДА).

Терованесова А.Ю. ОЦЕНКА СОСТАВЛЯЮЩИХ КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСА ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ НА ОСНОВЕ РЕСУРСНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО ПОДХОДА

В статье предложен научно-методический подход к оценке конкурентного статуса предприятий машиностроения на основе ресурсно-деятельностного подхода. Оценка осуществлена с помощью расчета интегрального показателя методом таксономического анализа, в частности, показано динамику интегрального показателя ресурсно-деятельностного потенциала и активности как составляющих, формирующих конкурентный статус предприятия, установлено распределение наблюдений по величине показателя. Интерпретация и анализ результатов оценки осуществлено на основе определения уровня интегрального показателя ресурсно-деятельностного потенциала по шкале интервалов (с целью количественной и качественной оценки), что дает возможность производить качественные управленческие решения по повышению конкурентного статуса предприятий машиностроения.

Ключевые слова: конкурентный статус, предприятия машиностроения, интегральный показатель, ресурсно-деятельностный потенциал (РДП), интегральный показатель ресурсно-деятельностной активности (РДА).

Terovanesova A.I. THE COMPONENTS ASSESSMENT OF THE ENGINEERING ENTERPRISES COMPETITIVE STATUS ON THE BASIS OF THE RESOURCE-ACTIVITY APPROACH

The article describes the scientific-methodological approach for the mechanical engineering enterprises competitive status assessment on the basis of the resource and the activity approach. The assessment is conducted by the integrated index calculating of the taxonomic analysis and shown the integrated index dynamics of the research and activity potential and the activity as the components by the enterprises competitive status forming and it is set up the largest distribution index by the observation. The interpretation and the evaluation analysis are carried out on the basis of the appropriate level of determining of the integrated index of the scale intervals (for the purpose of the quantitative and integrated assessment).

Keywords: competitive status, machine builder enterprise, integrated index, the resource and activity potential (RAP), integrated index of the resource and activity activity (RAA).

Постановка проблеми. В сучасних умовах особливого значення набуває проблема підтримки на належному рівні конкурентного статусу підприємств провідних галузей національної економіки, зокрема, машинобудування. Для визначення рівня конкурентного статусу підприємствам машинобудування необхідно враховувати особливості та напрями його формування.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність створення концепції комплексної оцінки конкурентного статусу вітчизняних підприємств з метою розробки на її основі підходів до аналізу процесів досягнення конкурентного статусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження літератури з різних аспектів конкурентної діяльності підприємства дозволило виділити основні підходи до оцінювання: різниць, рангів, балів, еталонів [6; 10]; рейтингової оцінки конкурентоспроможності [1; 3]; визначення інтегрального показника конкурентоспроможності [2; 4; 8; 9; 13]; оцінки конкурентного статусу підприємства на базі кластерного аналізу [5].

Постановка завдання. Кожна із запропонованих даними авторами методик оцінки з досить високим рівнем деталізації відображає той чи інший напрямок проблеми, яка досліджується. Проте, в аспекті даного дослідження ставиться завдання розрахувати, оцінити та у подальшому спрогнозувати використання ресурсно-діяльнісного потенціалу та досягнення активності задля забезпечення конкурентного статусу підприємств машинобудування.

Отже, **мета статті** полягає у визначенні рівня ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності підприємств машинобудування на основі побудови узагальнюючого показника їх розвитку.

Теоретичну та методичну основу досліджень склали наукові праці та методичні розробки вітчизняних та зарубіжних фахівців, що аналізують основні напрями оцінювання конкурентних аспектів діяльності підприємства. Крім того, у процесі дослідження було використано методи: економіко-математичного моделювання (таксономічний аналіз), системного аналізу економічних явищ, графічний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автором запропоновано оцінювати напрями конкурентного статусу підприємств машинобудування шляхом реалізації наступних етапів:

І. Вибір і обґрунтування методів оцінки – таксономічного показника (за критерієм встановлюваних еталонів).

В якості інтегрального методу оцінки конкурентного статусу підприємств машинобудування обрано таксономічний аналіз (за критерієм встановлюваних еталонів). «Таксономічний аналіз – це зіставлення об'єктів, які характеризуються великою кількістю ознак, вирішує проблеми впорядковування багатовимірного статистичного матеріалу в єдину кількісну характеристику, тобто дає можливість побудови узагальненої оцінки складного об'єкту або явища» [7].

Оцінка конкурентного статусу підприємств машинобудування на основі ресурсно-діяльнісного підходу передбачає використання системи показників за такими складовими потенціалу та активності:

- організаційно-управлінська;
- маркетингова;
- виробничо-кадрова;
- інноваційно-інвестиційна;
- організації, змістовності та умов трудової діяльності.

Розрахунок інтегрального (комплексного) показника дозволяє реалізувати послідовність основних завдань дослідження:

1) синтезувати у собі весь вплив, включених у дослідження складових ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності (показників і коефіцієнтів діяльності підприємств машинобудування);

2) звести проблему оцінки конкурентного статусу підприємств машинобудування до кількісного значення, а також продемонструвати якісний рівень аналізованого об'єкта, що значно полегшує економічну інтерпретацію отриманих результатів;

4) оцінити рівень розбалансованості складових ресурсно-діяльнісного потенціалу машинобудівних підприємств;

5) розрахувати, оцінити та спрогнозувати ефективність використання ресурсно-діяльнісного потенціалу в напрямку забезпечення конкурентного статусу підприємств машинобудування.

Етапи оцінки інтегрального показника конкурентного статусу підприємств машинобудування:

ІІ. Визначення еталонних значень та критеріїв для оцінювання показників конкурентного статусу підприємств машинобудування.

Оцінка конкурентного статусу підприємств машинобудування включає наступні етапи [11]:

1. Формування матриці стандартизованих значень показників, що характеризують конкурентний статус підприємств машинобудування.

Процедура стандартизації дозволяє звести усі одиниці вимірювання у безрозмірні величини, тобто вирівняти значення ознаки.

Використовуваний спосіб стандартизації даних такий:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_{ij}}{\sigma}, \qquad (1)$$

де i – порядковий номер об'єкта спостереження (від 1 до n); j – показник, який характеризує стан об'єкта (від 1 до m); z_{ij} – нормована/стандартизована ознака показника j для підприємства i; x_{ij} – фактичне значення показника j у період i; $\bar{x}_{ij}$ – середнє значення показника; σ – стандартне відхилення:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x_{ij} - \bar{x}_{ij})^2}{n}}, \qquad (2)$$

Сформована матриця стандартизованих значень показників має такий вигляд:

$$z = \begin{pmatrix} z_{11} & z_{12} & \dots z_{ij} \dots & z_{1n} \\ z_{21} & z_{22} & \dots z_{ij} \dots & z_{2n} \\ z_{i1} & z_{i2} & \dots z_{ij} \dots & z_{in} \\ z_{m1} & z_{m2} & \dots z_{mj} \dots & z_{mn} \end{pmatrix}, \quad (3)$$

2. Диференціація ознак матриці стандартизованих значень показників.

Усі ознаки необхідно поділити на:

1) стимулятори, які позитивно впливають на досліджуваний об'єкт;

2) дестимулятори, які негативно впливають/стримують розвиток об'єкта.

Розподіл ознак на стимулятори та дестимулятори (табл. 1) є основою для побудови вектора еталону розвитку (P_0) конкурентного статусу. Елементи цього вектора мають координати z_{0i} та формують їх значення наступним чином:

$$\begin{cases} z_{oi} = \max z_{oi} \text{ (стимулятор)} \\ z_{oi} = \min z_{oi} \text{ (дестимулятор)} \end{cases}, \quad (4)$$

У табл. 1 наведений перелік стимуляторів/дестимуляторів розвитку конкурентного статусу підприємств машинобудування.

Таблиця 1

Перелік показників стимуляторів/дестимуляторів конкурентного статусу підприємств машинобудування

Показник	Стимулятори (+)	Дестимулятори (–)
Коефіцієнт децентралізації організаційної структури управління (X1)	+	
Коефіцієнт кількісної укомплектованості персоналу управління (X2)	+	
Коефіцієнт інтенсивності використання обладнання (X3)	+	
Коефіцієнт професійної гнучкості (X4)	+	
Оборотність кредиторської заборгованості (X5)		-
Оборотність дебіторської заборгованості (X6)	+	
Коефіцієнт руху грошових коштів в результаті фінансової діяльності (X8)	+	
Коефіцієнт розподілу праці (X9)	+	
Рівень оплати праці (X10)	+	
Коефіцієнт безпеки праці (X12)	+	

Встановлення еталонних точок дає змогу визначити необхідні критерії для розрахунку інтегрального показника конкурентного статусу підприємств машинобудування.

3. Визначення відстані кожного об'єкта від еталонної точки. Як міра відстані використовується Евклідова відстань:

$$C_{i/0} = \sqrt{\sum_{j=1}^{m} (z_{ij} - z_{0j})^2}, \quad (4)$$

де z_{ij} – стандартизоване значення j-го показника i; z_{oj} – стандартизоване значення j-го показника у векторі-еталоні.

4. Після розрахунку Евклідової відстані здійснюються розрахунки:

– середньої відстані між об'єктами ($\overline{C}_o$):

$$\overline{C}_o = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^{n} C_{io}, \quad (6)$$

– стандартного відхилення (σ_o):

$$\sigma_o = \sqrt{\frac{\sum (C_{io} - \overline{C_o})^2}{n}}, \quad (7)$$

– максимально можливого відхилення від еталона (C_o):

$$C_o = \overline{C}_o + 2 \cdot \sigma_o, \quad (8)$$

– зведеного динамічного показника рівня розвитку (d_i):

$$d_i = \frac{C_{io}}{C_o}. \quad (9)$$

III. Оцінка конкурентного статусу підприємств машинобудування за узагальнюючими частковими таксономічними показниками.

Визначення таксономічного (інтегрального) показника (Π_i) за складовими ресурсно-діяльнісного потенціалу та ресурсно-діяльнісної активності здійснюється за формулою:

$$\Pi_i = 1 - d_i. \quad (10)$$

Значення інтегрального показника легко інтерпретується: значення близькі до 1 відповідають значенням показників, що позитивно впливають на рівень конкурентного статусу підприємств машинобудування, а значення, близькі до 0, – більшим значенням показників, що негативно впливають на рівень об'єкту дослідження.

IV. Визначення інтегрального показника рівня конкурентного статусу підприємств машинобудування здійснюється аналогічним чином (формули 1, 2, 5-10), тільки використовуються значення Π_i замість z_{ij} (стандартизоване значення j-го показника).

Таблиця 2

Інтегральні показники ресурсно-діяльнісного потенціалу (РДП) та ресурсно-діяльнісної активності (РДА) підприємств машинобудування

Підприємство	Роки							
	2012		2013		2014		2015	
	РДП	РДА	РДП	РДА	РДП	РДА	РДП	РДА
ПАТ «ФЕД»	0,42	0,89	0,89	0,59	0,85	0,80	0,84	0,91
ПАТ «ХАРТРОН»	0,34	0,71	0,82	0,70	0,75	0,87	0,77	0,61
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	0,45	0,65	0,83	0,72	0,64	0,69	0,65	0,56
ДП «Антонов»	0,28	0,69	0,71	0,72	0,92	0,74	0,84	0,60
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	0,41	0,76	0,66	0,72	0,59	0,65	0,53	0,61
Харківське державне авіаційне «Орденів Жовтневої Революції та Трудового Червоного Прапору»	0,13	0,19	0,20	0,16	0,25	0,19	0,24	0,23
ПАТ «АВІАКОНТРОЛЬ»	0,48	0,70	0,68	0,66	0,60	0,65	0,59	0,66

У результаті розрахунків показники ресурсно-діяльнісного потенціалу трансформовані в агрегат «Ресурсно-діяльнісний потенціал підприємства» (РДП), показники активності – в агрегат «Ресурсно-діяльнісна активність підприємства» (РДА) (табл. 2).

Так, виходячи з даних табл. 2, можна зробити такі проміжні висновки: постійне зростання загального рівня РДП та РДА за 2012-2015 рр. не спостерігається у жодного з досліджуваних підприємств, тобто досліджувані підприємства мають нестабільну динаміку інтегрального показника.

Після досить низького рівня складових конкурентного статусу досліджуваних підприємств, що спостерігався у 2012 р., усі вищезазначені підприємства значно підвищили свій рівень інтегрального показника у період 2013–2015 рр.

Максимальне значення РДП 0,92 в 2014 р. було у ДП «Антонов», яке незначно скоротилося до 0,84 в 2015 р. Аналогічну тенденцію динаміки (незначне падіння/скорочення) мають аналізовані показники в 2015 р. в порівнянні із 2014 р. Запропонований підхід системної оцінки РПД поряд із кількісними оцінками повинен містити якісне обґрунтування значень отриманого результату. Для переводу отриманих кількісних значень у їх якісні аналоги використано метод групування даних [12], що дозволив звести аналізовані показники до єдиної числової основи. Етапи реалізації методу групування:

1) Визначення кількості груп інтервалів.

Кількість груп знаходиться за допомогою формули Стерджженсса:

$$n = 1 + 3{,}322\text{Log}N, \quad (11)$$

де n – чисельність сукупності.

$$n = 1 + 3{,}322\text{Log}7{=}4. \quad (12)$$

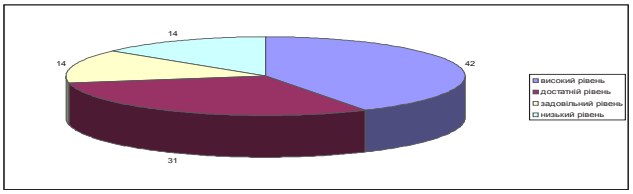

Рис. 1. Розподіл спостережень за величиною інтегрального показника РДП (для 7 машинобудівних підприємств України за 2012-2015 рр.)

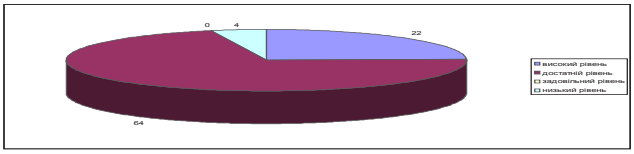

Рис. 2. Розподіл спостережень за величиною інтегрального показника РДА (для 7 машинобудівних підприємств України за 2012-2015 рр.)

Таблиця 3

Рівні ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності

Рівень РДП та РДА	Якісна характеристика	Характеристика конкурентного статусу
73 – 92	ВИСОКИЙ (В)	Підприємство в стані рівноваги за усіма функціональними складовими ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності. Питома вага ринку стабільна. Підприємство володіє значним інноваційним потенціалом. Фінансовий стан – стабільний.
53 – 72	ДОСТАТНІЙ (Д)	Економічна діяльність підприємства достатньо ефективна. Мають місце труднощі, що вирішуються за допомогою механізмів адаптації. Продукція реалізується у достатньому обсязі. Доля ринка нестабільна, але в цілому підтримується на певному рівні. Інноваційна складова – задовільна. Можливий нестабільний фінансовий стан у певні періоди.
33 – 52	ЗАДОВІЛЬНИЙ (З)	Наявність хронічних порушень важливіших параметрів усіх функціональних складових потенціалу та активності. Неефективне використання ресурсів, наявність проблем із їх забезпеченням. Наявність втрат на ринках. Значна втрата маркетингового та інноваційного потенціалів.
13 – 32	НИЗЬКИЙ (Н)	Значення складових елементів ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності на критичному рівні. Товари неконкурентоспроможні на ринку (обсяги реалізації на критичному рівні). Низький рівень ринкової позиції підприємства, інноваційного потенціалу. Проблеми фінансового забезпечення діяльності підприємства.

Таблиця 4

Якісна оцінка показників ресурсно-діяльнісного потенціалу (РДП) та ресурсно-діяльнісної активності (РДА)

Підприємство	Роки							
	2012		2013		2014		2015	
	РДП	РДА	РДП	РДА	РДП	РДА	РДП	РДА
ПАТ «ФЕД»	З	В	В	Д	В	В	В	В
ПАТ «ХАРТРОН»	З	Д	В	Д	В	В	В	Д
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	З	Д	В	Д	Д	Д	Д	Д
ДП «Антонов»	Н	Д	Д	Д	В	В	В	Д
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	З	В	Д	Д	Д	Д	Д	Д
Харківське державне авіаційне «Орденів Жовтневої Революції та Трудового Червоного Прапору» підприємство	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н
ПАТ «АВІАКОНТРОЛЬ»	З	Д	Д	Д	Д	Д	Д	Д

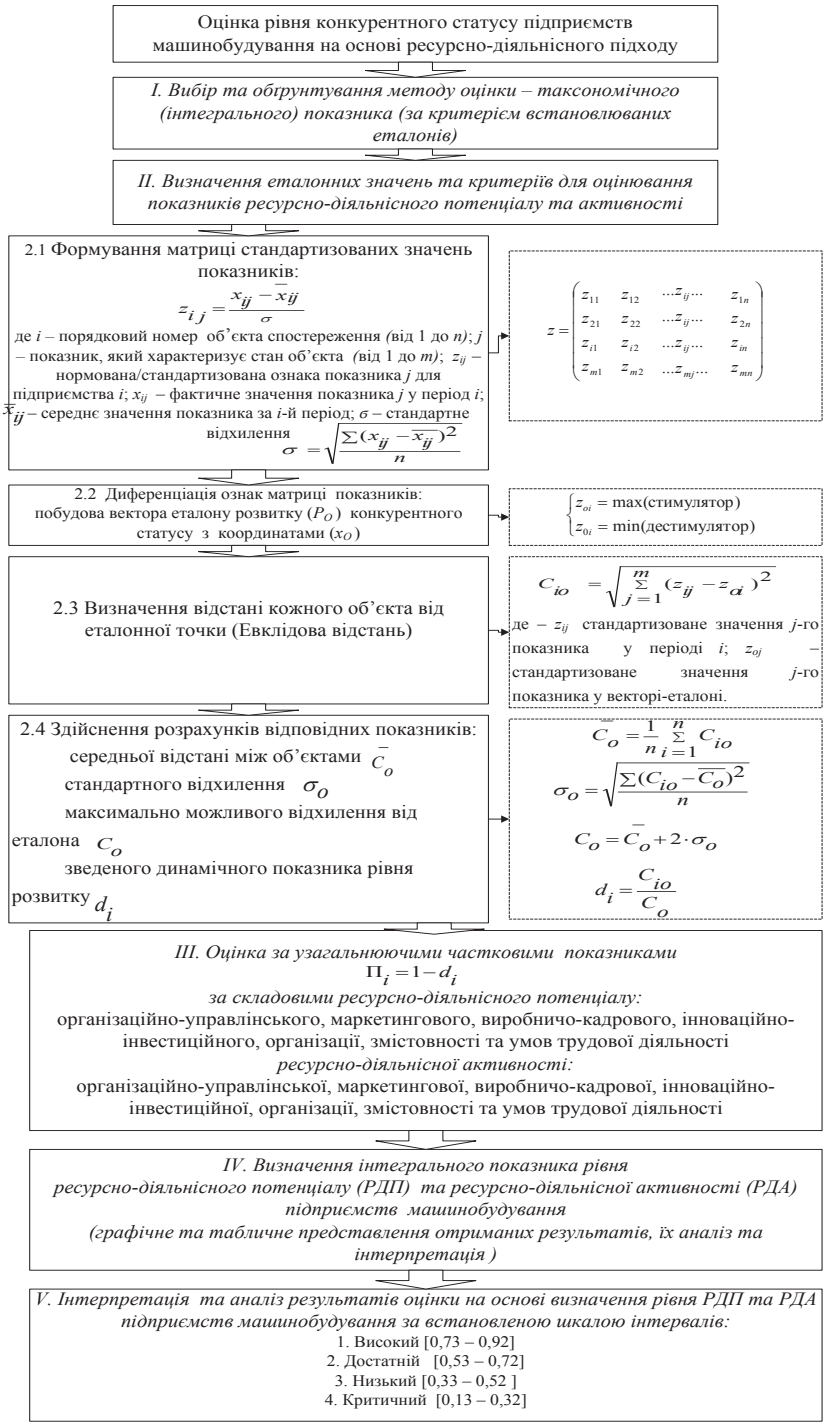

Рис. 3. Методичний підхід до оцінки рівня конкурентного статусу підприємств машинобудування на основі ресурсно-діяльнісного підходу

2) Розрахунок розміру рівного інтервалу ($i_{інт. показн.}$) за формулою (виходячи з даних табл. 2 (інтегральний рівень):

$$i_{\text{інт. показн.}} = \frac{I_{\max} - I_{\min}}{n} \quad i_{\text{інт. показн.}} = \frac{0{,}92 - 0{,}13}{4} = 0{,}19. \qquad (13)$$

У результаті розрахунків запропонована вербально-числова шкала змістовного описання отриманих градацій (табл. 3). У відповідності з отриманими інтервалами надана характеристика станів конкурентного статусу підприємств машинобудування в залежності від рівня розвитку ресурсно-діяльнісного потенціалу та активності.

Якісна оцінка показників РДП та РДА представлена в табл. 4. Результати інтегральної оцінки вибіркової сукупності характеризують РДП та РДА як умовно середню величину для підприємств, одним з основних видів діяльності яких є виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування.

Графічна інтерпретація вищенаведеної інформації представлена на рис. 1 та 2.

З 28 спостережень, що відносяться до оцінки РДП, 12 (майже 42%) відповідають інтегральному показнику високого рівня, 9 (31%) – достатньому та у 17 спостережень показник знаходиться на задовільному та низькому рівні.

З 28 спостережень, що відносяться до оцінки РДА, 6 (майже 22%) відповідають інтегральному показнику розвитку високого рівня, 18 (64%) – достатньому та у 4 спостережень показник знаходиться на задовільному та низькому рівні.

На рис. 3 представлено послідовність реалізації методичного підходу до оцінки рівня конкурентного статусу підприємств машинобудування на основі ресурсно-діяльнісного підходу.

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки. Величина інтегрального показника є критерієм визначення рівня конкурентного статусу підприємств машинобудування за встановленою шкалою інтервалів, що дозволяє провести її якісну та кількісну оцінку стану. В результаті отримана наступна інформація: питома вага спостережень, що відповідає рівню ресурсно-діяльнісного потенціалу вище 0,53 (висока та достатньо висока оцінка), складає майже 75%, а питома вага спостережень, що відповідає рівню ресурсно-діяльнісної активності вище 0,53 (висока та достатньо висока оцінка), складає майже 86%.

Перспективою подальших розвідок є: по-перше, аналіз процесу трансформації ресурсно-діяльнісного потенціалу в активність, тобто їх співвідношення, в тому числі і в часовому аспекті; по-друге, з метою підвищення рівня конкурентного статусу підприємств машинобудування та ефективності їх діяльності як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі, виявити найбільш дієві складові ресурсно-діяльнісного потенціалу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ахматова М. Теоретические модели конкурентоспособности / М. Ахматова // Маркетинг. – 2003. – № 4(71). – С. 25-28.
2. Воронов А. А. Показатели и методы оценки эффективности организационно-экономического механизма управления промышленным предприятием / А. А. Воронов, В. Ф. Катичев // Менеджмент в Росси и за рубежом. – 2004. – № 4. – С. 98-108.
3. Закревська Л. Рейтингова оцінка конкурентоспроможності під-

приємства на ринку кондитерської промисловості України / Л. Закревська, О. Ткаченко // Економіст. – 2004. – № 10. – С. 36-34.
4. Зульнакарнеаев Л. Р. Метод расчета интегральной конкурентоспособности промышленных, торговых и финансовых предприятий / Л. Р. Зульнакарнеаев. // Маркетинг в Росси и за рубежом. – 2001. – № 4(24). – С. 17-22.
5. Корецький Б. М. Засади побудови алгоритму методики оцінки конкурентної позиції суб`єкта господарювання у транзитивній економіці [Текст] / Б. М. Корецький, М. І. Хопчан // Інвестиції : практика та досвід. – 2008. – № 5. – С. 39-44.
6. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: [навч. посібн.] / Н. С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
7. Крушевский А. В. Справочник по экономико-математическим методам и моделям / А. В. Крушевский. – М.: Экономика, 2003. – 196 с.
8. Кузьминчук Н. В. Забезпечення фінансово-бюджетного регулювання розвитку регіонів: підходи, методи, напрямки реалізації [Текст]: [монографія] / Наталія Валеріївна Кузьминчук. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2012. – 624 с.
9. Кузьминчук Н. В. Оцінка впливу організаційно-управлінського потенціалу на конкурентостійкість підприємств машинобудування / Н. В. Кузьминчук, Є. Л. Андрєєва // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: Монографія / Під ред. д-ра екон. наук, професора Кизима М. О., д-ра екон. наук, професора Тищенка О. М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – С. 275-287.
10. Мазаракі А. А. Економіка торговельного підприємства: підр. для вузів / А. А. Мазаракі, Н. М. Ушакова, Л. О. Лігоненко. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
11. Плюта В. Сравнительный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта; пер. с научной редакции В. М. Жуковой. – М. : Статистика, 1980. –151 с.
12. Теория статистики: учебник / [ред. проф. Г. П. Громыко]. – М.: ИНФРА–М, 2002. – 414 с.
13. Фасхиев Х. А. Как измерять конкурентоспособность предприятия / Х. А. Фасхиев, Е. А. Попова // Маркетинг в Росси и зарубежом. – 2003. – № 4(36). – С. 53-68.

УДК 69.003:658

Трач Р.В.
кандидат економічних наук,
асистент кафедри фінансів та економіки природокористування
Національного університету водного господарства та природокористування

РЕСУРСНА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА: СТАНОВЛЕННЯ, СУЧАСНИЙ СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Стаття присвячена аналізу сучасного стану розвитку ресурсної теорії, процесу її становлення, перспективним напрямкам розвитку та відмінностям від основних ідей конкуруючих концепцій.
Ключові слова: ресурсна теорія, стратегія підприємства, ресурси, динамічні здібності.

Трач Р.В. РЕСУРСНАЯ СТРАТЕГИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ: СТАНОВЛЕНИЕ, СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
Статья посвящена анализу современного состояния развития ресурсной теории, процесса ее становления, перспективным направлениям развития и отличиям от основных идей конкурирующих концепций.
Ключевые слова: ресурсная теория, стратегия предприятия, ресурсы, динамические способности.

Trach R.V. ENTERPRISE RESOURCE STRATEGY: FORMATION, CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS
This article analyzes the current state of the resource theory, the process of its formation, promising developments and differences on the basic ideas of competing concepts.
Keywords: resource theory, enterprise strategy, resources, dynamic capabilities.

Постановка проблеми. Стратегічне управління підприємством, являє собою процес накопичення інформації та прийняття рішень, що підтримується функціями планування, організації, мотивації і контролю та має широкий міждисциплінарний діапазон. Предметом його зацікавленості є різні ключові питання виживання та розвитку підприємства, з особливим врахуванням впливу зовнішнього оточення і внутрішнього конкурентоспроможного потенціалу.

Дослідження найбільш актуальних, світових трендів в літературі предмету виразно вказує на розробку напрямів, пов'язаних із стратегіями періоду трансформації та кризи, з розвитком ресурсної теорії та побудовою стратегій, що підтримують ключові бізнес процеси. Такі напрями досліджень дають змогу отримати кращу відповідність прогнозів та методології, яка з ними пов'язана, до потреб сучасного бізнесу, що дедалі частіше ґрунтується на інформації та знаннях.

З кінця XX – початку XXI ст. знання та компетенції починають розглядатися як важливий чинник формування вартості продукції, а інновації відіграють провідну роль у боротьбі підприємства за конкурентну перевагу та нові ринки. Унаслідок цього відбуваються зміни умов господарювання, виникає потреба в інноваційних методах роботи, переходу до використання підприємствами сучасних технологій, що дозволяють досягти високих результатів в розвитку науки та техніки.

Здатність використовувати інтелектуальні ресурси і запроваджувати інноваційні рішення для задоволення людських потреб починає займати центральне місце в економіці, заснованій на знаннях. Людські знання та здібності є центром створення вартості, що стало більш явним у столітті інформації, де розумова компонента праці набуває все більшої ваги.

Нова економіка, глобалізація, Інтернет та електронний бізнес, це тільки деякі з явищ, що спричиняють до необхідності проведення істотної переоцінки цінностей у стратегіях підприємств. Цей процес проходить у безперервний та динамічний спосіб. Сьогодні очевидною є теза, що конкуренція між